



## Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 12. novembra 2014\*\*

„Predhodno odločanje — Območje svobode, varnosti in pravice — Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah — Pristojnost v zvezi s starševsko odgovornostjo — Uredba (ES) št. 2201/2003 — Člen 12(3) — Otrok neporočenih staršev — Dogovor o pristojnosti — Neobstoj drugega povezanega postopka v teku — Priznanje pristojnosti — Izpodbijanje sodne pristojnosti s strani stranke, ki je vložila tožbo pri istem sodišču“

V zadevi C-656/13,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Nejvyšší soud (Češka republika) z odločbo z dne 12. novembra 2013, ki je prispela na Sodišče 12. decembra 2013, v postopku

L

proti

M,

ob udeležbi

R,

K,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi M. Ilešič, predsednik senata, A. Ó Caoimh, sodnik, C. Toader, sodnica, E. Jarašiūnas (poročevalec) in C. G. Fernlund, sodniki,

generalni pravobranilec: N. Wahl,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za M E. Zajíčková, odvetnica,

— za R in K Z. Kapitán, odvetnik,

\* \* Jezik postopka: češčina.

- za češko vlado M. Smolek in J. Vlácil, agenta,
- za poljsko vlado B. Majczyna, agent,
- za Evropsko komisijo A.-M. Rouchaud-Joët in J. Hradil, agenta,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

### Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 12(3) Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 243).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med L, materjo otrok R in K, ter M, očetom teh otrok, v zvezi z varstvom in vzgojo teh otrok, ki sta z materjo v Avstriji, medtem ko njun oče živi v Češki republiki.

### Pravni okvir

#### *Pravo Unije*

Uredba št. 2201/2003

- 3 V uvodnih izjavah 5 in 12 Uredbe št. 2201/2003 je navedeno:
  - „(5) Da bi se zagotovila enakost za vse otroke, zajema ta uredba vse odločbe o starševski odgovornosti, vključno z ukrepi za zaščito otrok, neodvisno od kakršne koli povezave s postopki v zakonskih sporih.

[...]

- (12) Temelji pristojnosti v zadevah starševske odgovornosti, določeni v tej uredbi, so oblikovani tako, da kar najbolj upoštevajo interese otroka, zlasti kriterij povezanosti. To pomeni, da je v prvi vrsti pristojna država članica, v kateri ima otrok običajno prebivališče, z izjemo nekaterih primerov spremembe otrokovega prebivališča ali v skladu s sporazumom med nosilcema starševske odgovornosti.“
- 4 V členu 1 Uredbe št. 2201/2003 je opredeljeno področje uporabe te uredbe. Ta člen med drugim določa:
  - „1. Ta uredba se uporablja [...] v civilnih zadevah, ki se nanašajo na:
    - [...]
    - (b) podelitev, izvrševanje, prenos, omejitev ali odvzem starševske odgovornosti.

2. Zadeve iz odstavka 1(b) lahko zlasti zadevajo:

(a) pravice do varstva in vzgoje otroka in pravice do stikov z otrokom;

[...]

3. Ta uredba se ne uporablja za:

[...]

(e) prežिवninske obveznosti;

[...]“

5 Člen 2, točka 7, te uredbe „starševsko odgovornost“ opredeljuje kot „vse pravice in dolžnosti v zvezi z osebnostjo ali s premoženjem otroka, ki so fizični ali pravni osebi podeljene s sodno odločbo, po samem zakonu ali s pravno veljavnim dogovorom[; izraz zajema pravice do varstva in vzgoje otroka in pravice do stikov z otrokom“.

6 Poglavje II Uredbe št. 2201/2003, naslovljeno „Pristojnost“, je razdeljeno na tri oddelke. V oddelek 1 tega poglavja, naslovljen „Razveza zakonske zveze, ločitev ali razveljavitev zakonske zveze“, spadajo člani od 3 do 7 te uredbe. Člen 3 te uredbe določa merila, ki primarno služijo za določitev sodišč držav članic, ki so pristojna za odločanje v zadevah glede razveze, prenehanja življenjske skupnosti ali razveljavitve zakonske zveze. Člen 7 te uredbe se nanaša na subsidiarno pristojnost na področju razveze, prenehanja življenjske skupnosti in razveljavitve zakonske zveze.

7 Oddelek 2 istega poglavja II Uredbe št. 2201/2003, ki se nanaša na pristojnost v zvezi s starševsko odgovornostjo, zajema člene od 8 do 15. Člen 8, naslovljen „Splošna pristojnost“, določa:

„1. Sodišča države članice so pristojna v zadevah starševske odgovornosti v zvezi z otrokom, ki običajno prebiva v tisti državi članici v trenutku, ko je sodišče začelo postopek.

2. Odstavek 1 se uporablja ob upoštevanju členov 9, 10 in 12.“

8 Člen 12 te uredbe, naslovljen „Dogovor o pristojnosti“, v odstavku 1 določa, da „[s]odišča države članice, ki so pristojna na podlagi člena 3 za zahtevek za razvezo, prenehanje življenjske skupnosti ali razveljavitev zakonske zveze, so pristojna v vseh zadevah, ki se nanašajo na starševsko odgovornost, povezano z navedenim zahtevkom“, če sta izpolnjena pogoja, ki ju našteva.

9 Člen 12(2) Uredbe št. 2201/2003 določa:

„Pristojnost, dodeljena v odstavku 1, preneha takoj, ko:

(a) je sodna odločba, s katero se ugotovi zahtevku ali zavrni zahtevek za razvezo, prenehanje življenjske skupnosti ali razveljavitev zakonske zveze, postala pravnomočna;

(b) v primeru, da postopki v zvezi s starševsko odgovornostjo na dan, naveden pod (a) še tečejo, sodna odločba v teh postopkih postane pravnomočna;

(c) se postopki iz (a) in (b) končajo zaradi nekega drugega razloga.“

10 Člen 12(3) te uredbe določa:

„Sodišča držav članic so pristojna tudi v zvezi s starševsko odgovornostjo v drugih postopkih, poleg navedenih v odstavku 1, kadar:

(a) ima otrok bistveno povezavo s to državo članico, zlasti zaradi dejstva, da eden od nosilcev starševske odgovornosti običajno prebiva v navedeni državi članici ali je otrok državljan navedene države članice;

in

(b) so vse stranke v postopku pristojnost sodišč sprejele izrecno ali na drugačen nedvoumen način v trenutku, ko se je pred sodiščem začel postopek, in je to v otrokovo korist.“

11 Člen 15 Uredbe št. 2201/2003, naslovljen „Prenos pristojnosti na sodišče, ki je bolj primerno za odločanje o zadevi“, določa pogoje, pod katerimi lahko sodišča države članice, ki so po vsebini pristojna za zadevo, izjemoma prenesejo pristojnost za odločanje o navedeni zadevi ali njenem delu na sodišče druge države članice, s katero je otrok posebej povezan, in za katero menijo, da je primernejše za obravnavo zadeve ali njenega dela.

12 Člen 16 te uredbe, naslovljen „Začetek postopka“, določa:

„1. Šteje se, da je sodišče začelo postopek:

(a) v trenutku, ko je pisanje o začetku postopka ali enakovredno pisanje vloženo na sodišču, pod pogojem, da vlagatelj kasneje ni opustil dejanj, ki bi jih moral opraviti v zvezi z vročitvijo pisanja nasprotni stranki;

ali

(b) če je treba vročiti pisanje še pred vložitvijo na sodišče, v trenutku, ko ga prejme organ, ki je odgovoren za vročitev, pod pogojem, da vlagatelj kasneje ni opustil dejanj, ki bi jih moral opraviti v zvezi z vložitvijo pisanja na sodišče.“

Uredba (ES) št. 4/2009

13 Uredba Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah (UL 2009, L 7, str. 1 in popravek UL 2011, L 131, str. 26) se v skladu z njenim členom 1(1) uporablja „za preživninske obveznosti, ki izhajajo iz družinskih razmerij, starševstva, zakonske zveze ali svaštva“.

14 Člen 3 te uredbe, naslovljen „Splošna sodna pristojnost“, določa:

„V državah članicah ima sodno pristojnost v preživninskih zadevah:

[...], ali

(d) sodišče, ki je po svojem pravu pristojno za postopke v zvezi s starševsko odgovornostjo, če je zahtevek glede preživnine povezan s tem postopkom, razen če ta pristojnost temelji izključno na državljanstvu ene izmed strank.“

### *Češko pravo*

15 Člen 39(1) zakona št. 97/1963, ki se nanaša na mednarodno zasebno pravo in procesno pravo, določa:

„Na področju varstva in vzgoje ter preživljanja mladoletnih otrok in v drugih zadevah, ki se na to nanašajo, so, če so ti češkoslovaški državljani, pristojna češkoslovaška sodišča, tudi če živijo v tujini. [...]“

16 Člen 104(1) zakonika o civilnem postopku določa:

„Če nujne procesne predpostavke niso podane, sodišče ustavi postopek. Če zadeva ni v pristojnosti sodišča ali če je treba pred njo odločiti o drugi zadevi, sodišče po tem, ko je sklep, s katerim je bil postopek končan, postal pravnomočen, zadevo odstopi pristojnemu organu; pravni učinki, povezani z vložitvijo tožbe (začetna vloga), se ohranijo.“

### **Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje**

17 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da sta imela L in M, ki sta bila neporočen par, dva skupna otroka, R in K. Ta otroka sta bila rojena v Češki republiki in imata državljanstvo te države članice. Do februarja 2010 so starši živeli z otrokoma v Republiki češki. Od februarja 2010 je L delala v Avstriji in otroka sta živela izmenjaje z materjo in z očetom, ki živi in dela v Češkem Krumlovu (Češka republika).

18 L je 20. maja 2012 registrirala stalno prebivališče otrok v Avstriji in septembra tistega leta M sporočila, da se otroka ne bosta vrnila v Češko republiko. Otroka sta se v tistem obdobju v Avstriji šolala. V postopku s področja varstva in vzgoje otrok je postalo sporno vprašanje, ali sta se otroka v Avstrijo preselila z očetovim soglasjem.

19 M je je 26. oktobra 2012 pri Okresní soud (okrajno sodišče) Český Krumlov vložil tožbo za „ureditev razmerij med starši in otroki“, da bi pridobil izključno varstvo in vzgojo otrok ter preživnino.

20 M 28. oktobra 2012 v nasprotju z vzajemnim dogovorom otrok, ki sta bila pri njem na obisku, materi ni vrnil.

21 L je 29. oktobra 2012 tudi vložila tožbo pri Okresní soud Český Krumlov, da bi pridobila izključno pravico nad varstvom in vzgojo otrok ter preživnino. Pozneje je podobno tožbo vložila tudi pri avstrijskih sodiščih.

22 Otroka sta bila 1. novembra 2012 na podlagi začasne odredbe, ki jo je izdalo Okresní soud Český Krumlov, vrnjena materi v Avstrijo in od tega datuma se tam šolata. Krajský soud (deželno sodišče) České Budějovice (Češka republika) je s sklepom z dne 12. decembra 2012 to začasno odredbo potrdilo.

23 Okresní soud Český Krumlov se je s sklepom z dne 1. februarja 2013 v skladu s členom 104(1) zakonika o civilnem postopku izreklo za nepristojno in ustavilo postopek, ker so bila, zato ker sta imela otroka ob začetku postopka stalno prebivališče v Avstriji, v skladu s členom 8(1) Uredbe št. 2201/2003 pristojna avstrijska sodišča.

24 Osrednji avstrijski organ je 19. marca 2013 na pobudo M prejel zahtevo za vrnitev otrok na podlagi Haaške konvencije z dne 25. oktobra 1980 o civilnih vidikih mednarodne ugrabitve otrok (Zbirka pogodb Združenih narodov, zvezek 1343, št. 22514).

- 25 Krajský soud České Budějovice je s sklepom z dne 11. aprila 2013 spremenilo sklep, ki ga je 1. februarja 2013 izdalo Okresní soud Český Krumlov, tako da postopek še ni končan. To sodišče je menilo, da so v smislu člena 12(3) Uredbe št. 2201/2003 mednarodno pristojna češka sodišča, ker sta otroka tesno povezana s Češko republiko ter ker sta oba od staršev sprejela mednarodno pristojnost teh sodišč, tako kot skrbnik otrok, ki je bil pozneje imenovan med postopkom, in da je pristojnost Okresní soud Český Krumlov v interesu otrok.
- 26 Podrobneje, v zvezi z vprašanjem sprejetja mednarodne pristojnosti čeških sodišč je Krajský soud České Budějovice ugotovilo, da je bila tožba M z dne 26. oktobra 2012 vložena pri češkem sodišču; da je 29. oktobra 2012 tudi L vložila tožbo pri istem sodišču in da je šele pozneje zatrjevala, da bi M moral vložiti tožbo pri avstrijskih sodiščih in je tudi sama vložila tožbo pri avstrijskem sodišču.
- 27 L je zoper ta sklep vložila kasacijsko pritožbo pri predložitvenem sodišču in predlagala, naj to zadrži izvršljivost sklepa, ki ga je izdalo Krajský soud České Budějovice. Temu predlogu je bilo ugodeno s sklepom z dne 31. julija 2013.
- 28 V utemeljitev pritožbe L med drugim navaja, da pogoj v zvezi z vprašanjem sprejetja mednarodne pristojnosti čeških sodišč, določen v členu 12(3) Uredbe št. 2201/2003, v obravnavanem primeru ni izpolnjen. Tožbo pri Okresní soud Český Krumlov naj bi vložila po nasvetu češkega urada za socialnopravno varstvo otrok, ker ni vedela, kje sta njena otroka. Prav tako naj bi vložila tožbo pri pristojnih organih v Avstriji in po 31. oktobru 2012 – ker je izvedela za vsa dejstva – je jasno izrazila nestrinjanje v zvezi z mednarodno pristojnostjo čeških sodišč.
- 29 Predložitveno sodišče poudarja, prvič, da bi se na podlagi sicer preveč restriktivne razlage, ki pa bi omogočala zagotovitev polnega učinka člena 15 Uredbe št. 2201/2003, lahko štelo, da člen 12(3) te uredbe – tako kot odstavek 1 tega člena – omogoča zgolj dogovor o pristojnosti v korist sodišča, ki že odloča o zahtevi za razvezo zakonske zveze ali razveljavitvi zakonske zveze, kadar njegova pristojnost temelji na členu 7 navedene uredbe. Drugič, lahko bi se štelo, da se člen 12(3) lahko uporabi tudi v primeru neobstoja kakršnega koli drugega povezanega postopka v zvezi z varstvom in vzgojo otrok.
- 30 Poleg tega se to sodišče sprašuje, ali se lahko šteje, da je šlo v okoliščinah obravnavanega primera s strani L za „izrecno ali drugačno nedvoumno sprejetje“ pristojnosti čeških sodišč. To sodišče navaja, da je Krajský soud České Budějovice svojo ugotovitev glede tega, da je L sprejela pristojnost čeških sodišč, vezalo na tožbo, ki jo je ta 29. oktobra 2012 vložila pri Okresní soud Český Krumlov. Predložitveno sodišče pa navaja, da samo ni ugotovilo nedvoumnosti takega izraza volje. Opozarja zlasti, da se na podlagi okoliščin zadeve zdi verjetno, da je L tožbo pri Okresní soud Český Krumlov vložila zgolj zaradi pridobitve podatkov o stanju otrok. Predložitveno sodišče torej meni, da v obravnavanem primeru ni moglo iti za tako sprejetje. V zvezi s tem še navaja, da je s prvim dejanjem, ki ga je morala opraviti v postopku, ki ga je začel M, L izpodbijala pristojnost sodišča, pred katerim je potekal postopek.
- 31 Ob ugotovitvi, da Sodišče še ni odločalo o razlagi člena 12(3) Uredbe št. 2201/2003, je Nejvyšší soud (vrhovno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali je treba člen 12(3) [Uredbe št. 2201/2003] razlagati tako, da pristojnost za postopek s področja starševske odgovornosti utemeljuje tudi v primeru, da ni v teku noben postopek, ki je povezan z njim (torej ‚drugi postopki poleg navedenih v odstavku 1‘)?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen:

Ali je treba člen 12(3) [Uredbe št. 2201/2003] razlagati tako, da se z izrecnim ali z drugačnim nedvoumnim sprejetjem razume tudi položaj, v katerem stranka, ki postopka ni začela, vložiti začetni procesni akt v isti zadevi, vendar pozneje ob prvem dejanju, ki ga mora storiti, uveljavlja nepristojnost sodišča v postopku, ki ga je pred tem začela druga stranka?“

## Postopek pred Sodiščem

- 32 Na predlog predložitvenega sodišča je pristojni senat preučil potrebo, da se ta zadeva obravnava po nujnem postopku iz člena 107 Poslovnika Sodišča. Pristojni senat je po opredelitvi generalnega pravobranilca odločil, da se temu predlogu ne ugoti.
- 33 S sklepom predsednika Sodišča z dne 8. januarja 2014 je bila za sprejetje predhodne odločbe dovoljena prednostna obravnava v skladu s členom 53(3) Poslovnika.

## Vprašanja za predhodno odločanje

- 34 Najprej je treba spomniti, da se v skladu s členom 2(7) Uredbe št. 2201/2003 pojem starševska odgovornost nanaša na vse pravice in dolžnosti v zvezi z osebnostjo ali s premoženjem otroka, ki so zlasti fizični osebi podeljene s sodno odločbo ali po zakonu, pravice, ki zajemajo pravice do varstva in vzgoje in pravice do stikov. Ker se L in M ne strinjata zlasti glede pravice do varstva in vzgoje njunih otrok, spor v postopku v glavni stvari v skladu s členom 1(1) in (2)(a) navedene uredbe spada na njeno področje uporabe.
- 35 To, da se postopek v glavni stvari nanaša tudi na zahtevo za preživnino, je v zvezi s tem neupoštevno. Preživninske obveznosti so sicer v skladu s členom 1(3)(e) Uredbe št. 2201/2003 izključene s področja uporabe te uredbe. Toda člen 3(d) Uredbe št. 4/2009 določa, da ima v državah članicah sodno pristojnost v preživninskih zadevah sodišče, ki je po svojem pravu pristojno za postopke v zvezi s starševsko odgovornostjo, če je zahtev glede preživnine povezan s tem postopkom, razen če ta pristojnost temelji izključno na državljanstvu ene od strank. V skladu s to določbo bo sodišče, pristojno na podlagi člena 12(3) Uredbe št. 2201/2003, načeloma pristojno tudi za odločanje o zahtevku glede preživnine, ki je povezan s postopkom v zvezi s starševsko odgovornostjo, ki poteka pred njim.

### *Prvo vprašanje*

- 36 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 12(3) Uredbe št. 2201/2003 razlagati tako, da lahko za namene postopka s področja starševske odgovornosti utemeljuje pristojnost sodišča države članice, ki ni država članica otrokovega običajnega prebivališča, tudi če pred izbranim sodiščem ne poteka noben drug postopek.
- 37 M, zastopnik R in K ter češka in poljska vlada trdijo, da je treba na to vprašanje odgovoriti pritrdilno. Evropska komisija pa nasprotno trdi, da mora biti odgovor nikalen, pri čemer pojasnjuje, da mora biti postopek v teku, s katerim je povezan postopek o starševski odgovornosti, drugačen od tistih, ki so navedeni v členu 12(1) Uredbe št. 2201/2003.
- 38 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča je treba namreč pri razlagi določbe prava Unije upoštevati ne le njeno besedilo, ampak tudi sobesedilo in cilje, ki jih uresničuje ureditev, katere del je (sodbi Merck, 292/82, EU:C:1983:335, točka 12, in Detiček, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, točka 33 in navedena sodna praksa).
- 39 V zvezi s tem je treba spomniti, da člen 12(3) Uredbe št. 2201/2003 določa, da so sodišča države članice pristojna „v postopkih poleg navedenih v odstavku 1“ tega člena, če, prvič, ima otrok bistveno povezavo s to državo članico, zlasti zaradi dejstva, da eden od nosilcev starševske odgovornosti običajno prebiva v navedeni državi članici ali je otrok državljan navedene države članice, in drugič, so vse stranke v postopku pristojnost sodišč sprejele izrecno ali na drugačen nedvoumen način v trenutku, ko se je pred sodiščem začel postopek, in je to v otrokovo korist. Odstavek 1 tega člena določa, da so sodišča države članice, ki so pristojna na podlagi člena 3 te uredbe, za zahtevek za

razvezo, prenehanje življenjske skupnosti ali razveljavitev zakonske zveze pristojna v vseh zadevah, ki se nanašajo na starševsko odgovornost, povezano z navedenim zahtevkom, če sta izpolnjena pogoja, ki ju ta določa.

- 40 Na podlagi besedila člena 12(3) Uredbe št. 2201/2003 torej ni mogoče ugotoviti, ali mora za uporabo dogovora o pristojnosti iz te določbe pred sodiščem, v korist katerega se skuša doseči dogovor o pristojnosti, že potekati neki drug postopek ali pa to ni nujno.
- 41 Glede okvira, v katerega spada člen 12(3) Uredbe št. 2201/2003, pa je treba poudariti, da ta določba predstavlja – skupaj z določbo iz odstavka 1 tega člena – eno od dveh možnosti dogovora o pristojnosti na področju starševske odgovornosti, ki ju omogoča Uredba št. 2201/2003.
- 42 Iz besedila člena 12(1) Uredbe št. 2201/2003 je jasno razvidno, da je dogovor o pristojnosti na podlagi te določbe mogoč zgolj v korist sodišč države članice, ki so na podlagi člena 3 te uredbe pristojna za odločanje o zahtevku za razvezo, prenehanje življenjske skupnosti ali razveljavitev zakonske zveze zakoncev. Odstavek 2 tega člena 12 pa določa, kdaj preneha pristojnost, dodeljena v odstavku 1, in sicer, ko je sodna odločba, s katero se ugotovi zahtevku ali zavrne zahtevek za razvezo, prenehanje življenjske skupnosti ali razveljavitev zakonske zveze, postala pravnomočna; ali, če postopki v zvezi s starševsko odgovornostjo na dan, naveden zgoraj, še potekajo, sodna odločba v teh postopkih postane pravnomočna, ali ko se postopki iz dveh primerov, navedenih zgoraj, končajo iz nekega drugega razloga.
- 43 Za možnost dogovora o pristojnosti iz člena 12(3) Uredbe št. 2201/2003 pa ni nobene določbe, ki bi bila enakovredna odstavku 2.
- 44 Sodišče je poleg tega že presodilo, da je pristojnost na področju starševske odgovornosti, glede katere je bil v skladu s členom 12(3) Uredbe št. 2201/2003 sklenjen dogovor, da se ta dodeli sodiščem držav članic, pred katerimi je bil na podlagi skupnega sporazuma nosilec starševske odgovornosti začel postopek, odzeta, potem ko je bila v okviru tega postopka izrečena sodba, ki je postala pravnomočna (sodba E, C-436/13, EU:C:2014:2246, točka 50). To pomeni, da je glede pristojnosti izbranega sodišča mogoč dogovor tudi za odločanje zgolj o tem postopku s področja starševske odgovornosti.
- 45 Iz zgoraj navedenega izhaja, da se dogovor o pristojnosti, ki je v členu 12(3) Uredbe št. 2201/2003 določena na področju starševske odgovornosti, lahko uporabi, tudi če postopek na tem področju ni povezan z drugim postopkom, ki že poteka pred sodiščem, v korist katerega se želi doseči dogovor o pristojnosti.
- 46 V zvezi s tem je treba poudariti, da je ta razlaga edina, ki neposredno ne ogroža polnega učinka te določbe. Z zmanjšanjem njenega področja uporabe na položaje, v katerih je lahko postopek s področja starševske odgovornosti povezan z drugim postopkom, ki že poteka, bi se namreč bistveno zmanjšala možnost uporabe navedenega dogovora, glede na to da nujnost izvedbe postopka na področju starševske odgovornosti lahko nastane neodvisno od katerega koli drugega postopka.
- 47 Ta razlaga je prav tako edina, ki lahko zagotovi spoštovanje ciljev Uredbe št. 2201/2003.
- 48 Po eni strani so namreč v skladu z uvodno izjavo 12 pravila o pristojnosti, ki jih določa Uredba št. 2201/2003, oblikovana tako, da upoštevajo interese otroka, zlasti merilo povezanosti. Iz tega sledi, da ta uredba temelji na pojmovanju, v skladu s katerim morajo imeti prednost interesi otroka (glej v tem smislu sodbo Rinau, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, točka 51). Toda kakor je bilo ugotovljeno v točki 46 te sodbe, bi omejevanje možnosti uporabe dogovora o pristojnosti iz člena 12(3) Uredbe št. 2201/2003 na primere, v katerih je postopek s področja starševske odgovornosti lahko povezan z nekim drugim postopkom, izključilo možnost uporabe navedenega dogovora v številnih položajih, tudi če bi bil ta dogovor o pristojnosti lahko v interesu zadevnega otroka.



- 49 V zvezi s tem je treba poudariti, da kot je razvidno iz člena 12(3)(b) Uredbe št. 2201/2003 – ki vsekakor pogojuje možnost uporabe dogovora o pristojnosti iz tega odstavka ne le s tem, da morajo navedeni dogovor vse stranke postopka na dan začetka postopka pred sodiščem sprejeti izrecno ali na drug nedvoumen način, temveč tudi s tem, da mora biti pristojnost sodišč izbrane države članice v otrokovo korist – uporaba tega dogovora v nobenem primeru ne sme biti v nasprotju s to koristjo.
- 50 Po drugi strani je v uvodni izjavi 5 Uredbe št. 2201/2003 navedeno, da ta uredba, da bi se zagotovila enakost za vse otroke, zajema vse odločbe o starševski odgovornosti, vključno z ukrepi za zaščito otrok, neodvisno od kakršne koli povezave s postopki v zakonskih sporih. Izključitev kakršne koli možnosti dogovora o pristojnosti na področju starševske odgovornosti zgolj zato, ker navedenega postopka ni mogoče povezati z nobenim drugim postopkom, ki že poteka, bi ogrozila polno uresničitev tega cilja. Tako bi bilo zlasti, če bi, kot predlaga predložitveno sodišče, izraz „v drugih postopkih, poleg navedenih v odstavku 1“ v smislu člena 12(3) te uredbe razlagali tako, da se nanaša na postopke v zvezi z razvezo zakonske zveze, prenehanjem življenjske skupnosti ali razveljavitvijo zakonske zveze zakoncev, v zvezi s katerimi pristojnost sodišč ne bi bila določena na podlagi člena 3 te uredbe, temveč na podlagi drugega pravila o pristojnosti, ki je določeno v tej uredbi. S tako razlago bi bila namreč izključena vsakršna možnost dogovora o pristojnosti na podlagi navedenega odstavka 3 za vprašanja starševske odgovornosti glede otrok staršev, ki nikoli niso sklenili zakonske zveze, ki so že dosegli razvezo zakonske zveze, katerih življenjska skupnost je prenehala ali katerih zakonska zveza je že bila razveljavljena, kar bi bilo v nasprotju z navedenim ciljem enakosti za vse otroke.
- 51 Poleg tega razlaga iz točke 45 te sodbe ne more ogroziti polnega učinka člena 15 Uredbe št. 2201/2003, kot to trdi predložitveno sodišče, saj ta člen določa, da se uporablja zgolj „izjemoma“. Ta člen torej ne more zapolniti vrzeli v zvezi z uresničitvijo ciljev Uredbe št. 2201/2003, do katerih naj bi prišlo na podlagi razlage člena 12(3) te uredbe, s katero se izključi možnost uporabe te določbe v primeru neobstoja postopka, ki že poteka, s katerim bi bilo mogoče povezati postopek s področja starševske odgovornosti.
- 52 Na podlagi zgornjih ugotovitev je treba na prvo vprašanje dogovoriti, da je treba člen 12(3) Uredbe št. 2201/2003 razlagati tako, da lahko za namene postopka s področja starševske odgovornosti utemeljuje pristojnost sodišča države članice, ki ni država članica otrokovega običajnega prebivališča, tudi če pred izbranim sodiščem ne poteka noben drug postopek.

#### *Drugo vprašanje*

- 53 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 12(3)(b) Uredbe št. 2201/2003 razlagati tako, da so pristojnost sodišča, pri katerem je stranka vložila tožbo za začetek postopka s področja starševske odgovornosti, „vse stranke v postopku [...] sprejele izrecno ali na drugačen nedvoumen način“ v smislu te določbe, če tožena stranka v tem prvem postopku pozneje začne drugi postopek pred istim sodiščem in s prvim dejanjem, ki ga mora opraviti v okviru prvega postopka, izpodbija pristojnost tega sodišča.
- 54 M in zastopnik R in K menita, da je treba na to vprašanje odgovoriti pritrdilno, medtem ko češka vlada in Komisija menita nasprotno.
- 55 V skladu z besedilom člena 12(3)(b) Uredbe št. 2201/2003 so morale pristojnost izbranega sodišča „vse stranke v postopku [sprejeti] izrecno ali na drugačen nedvoumen način v trenutku, ko se je pred sodiščem začel postopek“. Člen 16 te uredbe določa, da se načeloma šteje, da je sodišče začelo postopek v trenutku, ko je pisanje o začetku postopka ali enakovredno pisanje vloženo na sodišču.

- 56 Jasno besedilo te določbe v povezavi z navedenim členom 16 torej določa, da mora biti ugotovljen obstoj izrecnega ali na drugačen nedvoumen način sklenjenega sporazuma o navedenem dogovoru o pristojnosti med vsemi strankami v postopku najpozneje do trenutka, ko je pisanje o začetku postopka ali enakovredno pisanje vloženo na izbranem sodišču.
- 57 To pa očitno ne drži, če se je pri zadevnem sodišču postopek začel zgolj na pobudo ene od strank v postopku, druga stranka v postopku pred istim sodiščem na poznejši datum začne neki drug postopek in ta druga stranka s prvim dejanjem, ki ga mora opraviti v okviru prvega postopka, izpodbija pristojnost sodišča, pred katerim se je začel postopek.
- 58 Dodati je treba, da če sodišče odloča v postopku v skladu s členom 12(3) Uredbe št. 2201/2003, se upoštevanje interesov otroka lahko zagotovi le s preučitvijo – v vsakem posameznem primeru – vprašanja, ali je dogovor o pristojnosti, ki se skuša doseči, v skladu s temi interesi, ter da dogovor o pristojnosti na podlagi člena 12(3) Uredbe št. 2201/2003 velja zgolj za posamezen postopek, v katerem odloča sodišče, v zvezi s katerim je bil sklenjen dogovor o pristojnosti (glej v tem smislu sodbo E, EU:C:2014:2246, točki 47 in 49).
- 59 Iz zgoraj navedenega izhaja, da je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 12(3)(b) Uredbe št. 2201/2003 razlagati tako, da ni mogoče šteti, da so pristojnost sodišča, pri katerem je stranka vložila tožbo za začetek postopka s področja starševske odgovornosti, „vse stranke v postopku [...] sprejele izrecno ali na drugačen nedvoumen način“ v smislu te določbe, če tožena stranka v tem prvem postopku pozneje začne drug postopek pred istim sodiščem in s prvim dejanjem, ki ga mora opraviti v okviru prvega postopka, izpodbija pristojnost tega sodišča.

### **Stroški**

- 60 Ker je ta postopek za stranke v postopkih v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

1. Člen 12(3) Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 je treba razlagati tako, da lahko za namene postopka s področja starševske odgovornosti utemeljuje pristojnost sodišča države članice, ki ni država članica otrokovega običajnega prebivališča, tudi če pred izbranim sodiščem ne poteka noben drug postopek.
2. Člen 12(3)(b) Uredbe št. 2201/2003 je treba razlagati tako, da ni mogoče šteti, da so pristojnost sodišča, pri katerem je stranka vložila tožbo za začetek postopka s področja starševske odgovornosti, „vse stranke v postopku [...] sprejele izrecno ali na drugačen nedvoumen način“ v smislu te določbe, če tožena stranka v prvem postopku pozneje začne drug postopek pred istim sodiščem in s prvim dejanjem, ki ga mora opraviti v okviru prvega postopka, izpodbija pristojnost tega sodišča.

Podpisi